

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronkint 10 kr-ért közöltnék.

SZEKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 ft — kr
Fél évre . . . 3 ft — kr
Negyed évre . . 1 ft 50 kr
Külföldre 1 évre 8 ft — kr
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Bukott nagyság.

Kézdi-Vásárhely, 1889. aug. 20.

Gyakran látjuk úgy a politikai, mint a társadalmi életben, hogy egy-egy embert a hír szárnyára kap, a szerencse üstökön ragadja s viszi felfelé. A józanabb gondolkozású emberek hiában kérdezik maguktól, hogy hát voltaképpen miféle érdemei vannak az ünnepeletnek, de a tömeg nem vár érdemeket bálványától, hanem boldog, ha ünnepelheti.

A 18-ik század egy kóros jelensége, hogy az emberek legnagyobb része szívesebben meghajlik az üres, csillogó látszat, mint a szerény, de valódi érdem előtt.

E tétel igazságát mi sem bizonyítja ékebben, mint Boulanger, az ugynevezett „szép tábornok“ pályafutása.

Kevés tehetséggel, de roppant ambícióval kezdte meg útját a nagyra törő tábornok a legfőbb államhatalom felé; a szerencse társával szegődött s vitte és taszította mind felebb-lefele. S meg lehet adni, hogy ő is megtett a maga részéről mindent, hogy a szerencsét munkájában segítse. S eszközei megválasztásában nem igen volt kényes: kémek, kerítő nők, zug hirlapírók, tömléczből kikerült egyének, hadseregéből kilökött tisztok s más hasonló piszkos egzisztenciák csinálták neki a reklámot és az ő roppant népszerűségét.

És ez a tehetségtelen, üres és laza erkölcsi szédelő a művelt Franciaországban elérte azt, hogy hadügyminiszter és a nép bálványa lett, mely lelkesült dalokban énekelte meg az ő hősét, ki hivatva van Németországot egykor leverni és megalázní.

Ámde reklámmal csak a népet lehet bolondítani; a francia művelt közvélemény hamar

átlátott a szép tábornokon s neki egy napon le kellett tennie a hadügyminiszteri tárczát, hogy mint egy távol fekvő vidéki város katonai parancsnoka pihenjen babérain.

A francia kormány azt hitte, hogy ezzel Boulanger végleg megsemmisítette; pedig ellenkezőleg: őt csak emelte a nép kegyeiben.

A nép az ő ledöntött bálványát talpra akarta állítani s Boulanger, midőn Párisból állomáshelyére utazott, oly tüntetésben részesült, minő kevés fordult elő még Párisban is.

Ezen időtől kezdve Boulanger nőttön nőtt népszerűségben; párhivéből egész udvartartása volt; milliók felett rendelkezett, miknek forrását senki sem ismeri. Képzelt hatalma által elszédítve, fenhéjazással beszélt az államkormányról, s általában úgy viselkedett, mint hódító Caesar, ki némsokára diadalmasan fog Páris falai közé bevonulni.

A kormány végre megsokalta Boulanger dolgait s erélyesen lépett fel ellene; vizsgálat alá vette és nyugalomba helyezte, s egy szersmind, belátva, hogy Boulanger ez sem képes megsemmisíteni, elhatározta, hogy büntvádi eljárást indít ellene.

Ámde bármily sok volt a szép tábornok rovasán, de annyi nem volt, hogy rendes biróság elítélhette volna. Szükség volt tehát egy olyan bíróságra, mely nem a törvény betűi, hanem az állam jólléte szempontjából bírál feletle és mond ítéletet. A francia szenátus, azaz a felsőház, lett a legfelsőbb állami törvényszék czime alatt ezen bírói funkcióval megbízva.

A szédelő tábornok, látva, hogy rosszra fordulnak a dolgok, egy szép napon meg-

ugrott s az állami főtörvényszék hosszas tárgyalások után mult héten mondott ezen ügyben ítéletet, mely szerint Boulanger és bűntársai örökös száműzésre ítéltettek.

Igy tehát Boulanger, ki utolsó időben oly nagy port vert fel s kinek neve tán legtöbbet hangoztatott a világsajtóban, erkölcsi megölve, örökre letűnt a cselekvés színpadáról s lezuhant azon magaslatról, hova ámitással, pénzen szerzett reklámmal, rovott erkölcsű czinkostársak segítségével jutott.

A könnyen elszédíthető tömeg talán nem fogja tovább is dedelgetni ezen embert, kiről kiderült, hogy a rábizott közpénzeket hűtle-nül kezelte és elikkasztotta.

Franciaország megszabadult ezzel egy gondjától; a „szép tábornok“ vigau élhet millióival külföldön, de hazájában több szerepet nem játszhatik.

A ki erkölcsileg meghal, soha fel nem támad.

A jövő évi költségvetést már megállapította a minisztertanács. Félhivatalos uton kijelentik, hogy a pénzügyminiszter és az egyes szakminiszterek közt nem merültek fel differenciák. A pénzügyminiszter a harmadik ülészak összejövetele után azonnal a képviselőház elé fogja terjeszteni a költségvetést.

SZEMLE.

Boulanger, Dillon és Rechfort szomorú vereségük után még egyszer szólaltak a francia néphez. Az állami ítélőszék határozata minden francia szemében a lehető legközöségesebb csalóknak mutatta be őket, s nem volt senki, a ki tün-tessen a tárgyalások vagy az ítélet kihirdetése alatt a három vádlott mellett. Most aztán „vala-

A „Szekelyföld“ tárczája.

A katonalevél.

(Beszély.)

— Németből. —

— Itthon van a Hajas Marcsa? — kiált be egy durva férfhang az istálló kis ablakán keresztül, — a postáról valami levélforma volna itt, Hajas Marcsának adassék. Ugy hinak téged, hugám?

Marcsa, a fiatal, piros ajku és kenderhaju cseléd, ki épen ott ült a riska tehén alatt és a sajtárt tartotta ölében, most hirtelen felugrott.

— Az vagyok, a Marcsa vagyok, persze hogy az vagyok, és mi baj? Mi? Bácsi megvár egy kevés ideig, csak befutok és megkérdelem a gazdát; ő csak fogja tudni, hogy engem kinek és minek hinak. Azt gondolom, Hajas a nevem; igen, én azt gondolom.

Aztán halkabban, bizalmasan folytatja:

— Rajta van a levelen? És kitől jött?

— Tán épen a császár valamelyik katonájától. Messze országból jött. De én már jobban be nem nyulhatok, nyulj hát te is utána, nesze, itt van. Nem igen fogod ismerni, Marcsa, te; Csizsek Jancsinak hívják.

— Jaj, Jézusom! . . . No de maga is! hogy megijesztett! Menjen már, no! A tej kicsurgott a szalmára.

Aztán halkan mondja:

— De most kárt csináltam, bizony Isten, most kárt csináltam.

A levélhordó elment. Marcsa karjait szépen megtörölve kötényével és aztán nagy félénken felvette a levelet az ablakdeszkáról. Megnézte, megforgatta.

— Akármilyen legyen, Jancsi irt. És be is pecsételte, egészen bepecsételte. Ki nyitja fel? Én nem, én nem merem. Még jó darab ideig nézte, aztán elhúzódott a legsötétebb zugba, mert a riska tehén olyan furesán bámult rá!

— No, azért nem kell mindent tudnod.

Nagynehezen felbontja a levelet . . . Ugyan mit írhat? Hogy folyik a dolga? Talán csak nem esett valami baja? . . . Vagy tán épen a háboruba kell mennie?

A riska nagyot bögött. Jancsit ő is ismerte; mikor az éjjel oda rekedt az ablakba, vastag tüveg volt még belevágva.

Végre nyitva volt a levél, nyitva, szétszimitva, és meglepetve kiáltott fel Marcsa:

— A bolond, no de igazán bolond! Az ábrázolja ott van a levél szögletében, mintha csak szólni akarna, de nini, még a csákója is, hóféhér kabátja, kék nadrágja frissen festve . . . hát még a bajusza! Jézuskám, édes kis Jézuskám! De milyen derék, igazán derék az a bajusz! No, a Jancsi! De mit is írhat? Jézusom, nem tudok olvasni! De ki is tanított volna rá? Hogy ilyen levelet is lehet

kapni, arra ki is gondolna kicsiny korában! Miért is nem tudok olvasni!

Ajkaihoz szorította ugyan a levelet, aztán szépen lecsuszította keblére . . . és ott megpihent vele. Hirtelen ellökte aztán:

— Ejnye te Jancsi, ez nem szabad! Nem, Jancsi, nem szabad!

És még esdőbben rebegi:

— Kérlek mindenre, a mi szent, nem szabad!

Majd mintha álmából ébredne fel, nyugodtan:

— No mert azt gondoltam, hogy ő maga az . . . olyan szépen van festve.

Ott a sötét zugban megtámaszkodott gyalulatlan ágyacsájához. Az udvarról hirtelen durva hang szólt meg:

— Marcsa! Hát mi az ma? tán a sajtárba estél?

Nincsen lábad? Nincs? Olyan lány, mint a milyen te vagy, addig se pihenjen, míg a galamb egy buzaszemet felkap, szokta volt anyám mondani. Mikor én fiatal voltam, három sövényen is átugrottam, ha egy pelyhet láttam ott feküdni. És ma . . . Kisegitslek talán az istállóból?

A gazda felesége volt. Elrejtette a levelet zub-bonyá alá, melyről leszakadt ma a felső kapocs. Munkára fel! Nehéz sors ám a paraszt sorsa! Egy ilyen szegény leány gondolhat is szeretőre! Milyen roppantul vétene vele!

Marcsa az napon mindent megfordítva tett. A szemetet a lisztes lapáttal kaparta össze, a buzát pedig a vasvillával akarta zsákba gyűjteni. Dél-

mennyi becsületes emberhez" intézik kiáltványukat, fel akarván világosítani arról az igazságtalanságról, mi velük szemben elkövetetett. A francia nemzet azonban ezuttal becsületesnek tartja és igazságosnak az állami ítélőszéket; legalább az tűnik ki a nyugodtságból, melyvel az ítélet fogadtatott. A kiáltványok semmi hatást sem keltettek.

Krétából ismét szomorú hírek érkeznek. E szerint a mohamedán vallású pórép ismét fenyegeti a külföldieket, nem kímélve a konzulokat sem. Sakir kijelenté a mohamedánoknak, hogy a hadi törvényt a legszigoribban fogja ellenük alkalmazni. Kaneától két órányira pénteken nagy összefutkozás volt török csapatok és fölkelők között. Az ütközetben egy katona és két fölkelő halva maradt és mindkét részről több legény megsebesült.

Egyebekben a külpolitikában még folytonosan tárgyalják a király berlini útjának várható eredményeit. A fővélemény az, hogy Berlinben nem történtek az uralkodók között oly megállapodások, melyek Európa békéjét fenyegetnék. Más nézet szerint azonban a berlini tárgyalásokon olyan eshetőségekre is gondoltak, a melyekben a két állam közös támadást kezdene, ha a szélsőségekig ingereltetve, a hamaros cselekvést előnyösebbnek találják a beteg békénél. Arról is értesül a „N. Fr. Pr.“, hogy Németországban és Ausztriában Magyarországon a hadügyi intézmények javítása végett újabb követelményekkel kell előállani.

A székely-kitelepítés.

Folyó hó 15-én Brassó városában volt egybe-híva az E. M. K. E. székely-kitelepítő szakosztálya Horváth Gyula szakosztályi elnök, egyesületi alelnök által. A gyűlés az „Európa“ szálló termébe volt egybe-híva s feladata volt a székelysége vonatkozólag általános elvi megállapodásokat hozni, melyek a közgyűlés elé terjesztendők.

Igen sokan vettek részt a szerföltött fontos határozatokat hozott s igen lelkesen lefolyt ülésben. Kedves vendégei voltak a gyűlésnek Szentseről: mintegy 11 magyarországi vendég Sarkadi Nagy Mihály polgármester vezetése alatt.

Horváth Gyula d. e. 11 órakor a gyűlést megnyitván, a jegyzőkönyv vezetésére és helyettes előadói tisztre Sándor József titkárt szólította fel.

Elnök ezután egy álló óráig tartó beszédben fejtegette ki az ülés célját, jelentőségét, feladatát s adta elő javaslatait. Mindenekelőtt fejtegette az E. M. K. E. mozgalmának jogosságát, tisztaságát, kiemelve, hogy józanul ellene kifogás nem lehet és soha nem lehet Magyarországon ily törekvést bénító kormány. A kormányt támogató hasonló társadalmi mozgalom teljes jogosultsággal bír a világ bármely államában. (Éljenzés.)

ben pedig, midőn a levest kellett volna megszönnia, az egész sötartót bezuditotta a mosóteknőbe. Hiszen az írás mesterségének megoldatlan talánya nehezedett szivecskéjére... Szegény Marcsa!

Erzsi a Csillag-koreszmáros cselédje volt, ki ünnepnapokon a vendégeket is kiszolgálta, ki Csizsiek Jancsit is ismerte, igen jól ismerte. Erzsi Marcával ment az urnapi körmenetnél. De a nélkül, hogy egyik a másiktól tudott volna valamit, mindketten belebolondultak Jancsiba; ő ugyan sohasem szólt bele, ha mindketten szép ékesen megjelentek az Isten házában; ő szépen végig imádkozta olvasója szemeit és nem beszélt egy árva szót sem.

Aztán sorozás alá került, megmérték... Elég hosszúnak találták... benn maradt. Szép katona lett belőle; hiszen a császár csak a legszebb legényeket válogatja ki. Azóta már egy egész nyár elmúlt.

A tehenek a köves uton lassan czammogtak a Csérvés felé; a szekér nyikorgott, Marcsa pedig még sem érezte az erős lökéseket, annyira elmerült édes gondolataiba. Bánná is ő a rázást, lökést, csak olvasni tudna! De így a fájdalom majd megöli. Kezébe tartja a levelet és nem tudhatja, hogy mi van benne.

Elért már az erdő széléhez, oda, hol a rét kezdődik... Egyszerre csak nagyot kiált, leugrik a szekérről. Erzsi pillantotta meg, ki a sánczon tul száraz galyat gyűjtött.

— No, csakhogy te is itt vagy, Erzsi! — kiált

Áttérve a kitelepítés kérdésére, mindenekelőtt vázolta: van-e a szó szoros értelmében vett székely-kivándorlás, avagy csak munkakereső hullámvás az egész?

A jelenlevő főispánok megerősítő helybenhagyásával oda konkludált, hogy valósággal vett elhagyása a hazának nagyban és egészben nem fordul elő; teljesen áll azonban, hogy a Székelyföld közgazdasági viszonyai a népnél orvoslást várnak s a székely elem mint nemzetalkotó elem fölhasználandó az országban befelé. E gondolat körül merült fel a kitelepítés országos kérdése, mely ma a kormánytól lefelé mindenkit foglalkoztat.

Magára a konkrét kérdésre vonatkozólag előadja először specieliter a gróf Kun Kocsárd fejedelmi példaadását e tekintetben, elmondván, hogy mi történt eddig a konkrét algyógyi eset körül. Viharos éljenzés zúgott fel, midőn elnök a gróf Kun Kocsárd példaadását és kezdeményezését hangsúlyozta, és egyhangulag kimondatott ez ülésben is újból jegyzőkönyvi köszönet és hála szavazása.

Általános helyesléssel találkozott azon bejelentés, hogy gróf Kun Kocsárd a kérdést jól és föltétlen sikerrel megoldani, nem pedig nyakra-főre siettetni ohajtja, s e bölcs és természetes czélzatnak megfelelően még azt az áldozatot is hozta, hogy utasításaitól és föltételeitől részben eltérni nyilatkozott.

Általános egyhangu helyesléssel találkozott elnök azon fejtegetése, mely szerint megfelelő óriási tőke nélkülözése előtt az általános kitelepítést rohamosan kockáztatni nem szabad, mert ha sürű a népesség a Székelyföldön, csak nagy tömegek kivitele segíthet; ha fenn akarjuk tartani a telepéseket, csak nagy tömegben szabad kivinni őket. A gyógyi első számításokból kitetszőleg a szükséges földön kívül egy telepesre 11.400 frt szükséglet esik pótlól; ezer telepes tehát a szükséges földön kívül másfél millió forintot igényelne.

A fokozatos bevezetés, az előkészítés időt, óriási munkát s töméntelen előző feladatot követel. Így például hozzá kell szoktatni először a székelyeket, hogy befelé az országba áramoljanak munkáért. E végből szervezetet kell alkotni az egyesületnek munkakeresés és munkaközvetítés szempontjából; előlegezni a szükséges uti költséget, szerszámokat adni előállítási áron stb. Éljenzéssel fogadtatott, hogy a közlekedésügyi miniszter kész az egyesületnek munkáit illetőleg a legnagyobb személyszállítási kedvezményeket adni.

Lassu és biztos telepítés formái volnának: hogy székely iparostanoncokat képeztesen az egye-

át hozzá. — Nem jönnél ide egy kis időre? Kihuzok két karót, átbujatsz a sövényen.

De a karók erősen állottak, a sövénybe nem lehetett egykönnyen rést vágni. Hozzá támaszkodtak tehát mindketten; a karó, sövény érintetlen maradt.

— El sem hinnéd, hogy mi van nálam, — szólt Marcsa örömtől ujjongva — katonalevél Jancsától és még a képe is rajta van; nekem szól, Hajjas Marcsának, ez a... katonalevél.

Erzsi mindkét kezével utána nyult.

— No, mutasd.

Megnézte a festett katonát. Összedugták fejüket. Erzsinék a keze is reszketett és mindenképen ki akarta ragadni a levelet.

— No te! el nem éreztem, — szólt Marcsa — de azért kérlek, olvashatod; cserében megtudhatod, hogy mi van benne. Ugy-e, Erzsi, megteszed, elolvasod?

Mire a másik így felelt:

— No látod, Marcsa, a dolog így áll: Nyomtatást elolvasok, de az írott betűt nem értem. Szivesen megtenném, de nem tudom.

Marcsát e szó teljesen leverte.

— Vagy úgy! — szólt elcsüggedve — írott betűhöz nem értesz? Igazán kár. Most mihez kezdjék? Vagy úgy! csak nyomtatást tudsz olvasni és írott betűt nem! Mi? Hát hiába, ha nem! De látod, most nem tudok magamon segíteni. Nem tudok senkit a faluban és nem is merek; persze, hogy nem merek.

(Vége következik.)

sület, kiket aztán egyes emporiális helyeken — szerszámmal ellátva — letelepítend; hogy ifjuszékelők hozassanak ki cselédekül az E. M. K. E. tőkéiből vásárlandó birtokokra, kik így a gazdaságban kiképeztetvén, a középbirtokosoknál elhelyezendők lennének.

Még több szempont merült föl az elnök előadásában, mire Sándor József titkár mint helyettes előadó röviden vázolván az egyesület részéről e tárgyban eddig történeteket, hosszabb debat indult meg.

Ellene senki sem volt a fentieknek, de pótlólag üdvösebbnél üdvösebb gyakorlati és tapasztalati eszmék merültek föl.

Különösen hozzájárult a kitelepítés óvatos vezetéséhez Pótsa József ur, megyénk főispánja, kinek egyhangulag fogadtatott el ama javaslata, hogy az egyesület szakszertű gyári munkások kiképzésére gondot és pénzbeli áldozatot fordítson. Hangsúlyozta a tanodák révén folyó százados u. n. intelligens székely-kitelepítést.

Hosszabb szellőztetés tárgya volt a székely leányok kérdése, melyre Kóós Ferencz hívta fel a figyelmet s melyhez dr. Otróban Nándor és Sándor József szóltak hozzá behatóbban.

Nagy Gyula kir. erdőfelügyelő a gyárak szükségét hangsúlyozta a Székelyföldön, valamint a házi ipar teremtését s társadalmi agitációt székely vasutak ügyében.

Kimondatott végül, hogy az indítványok rendszerebben terjesztessenek a közgyűlés elé, megelőzőleg rendkívüli választmányi gyűlés szükségé áll fenn.

Gyűlés után a szentesi vendégek és a brassói magyarság részvételével fényes bankett volt az „Európa“ nagy éttermében.

Székely leányok Romániában.

Galacz, 1889. aug. 18.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés engedelmeivel elmondok egyet-mást a „Székelyföld“-ben az itteni székely szolgáló leányokról, illetőleg azoknak jelenlegi sorsáról.

Rövid idő óta mindennap csoportosan láthatni az utozán székely szolgáló leányokat vasárnapiasan fölöltözve, kezükben zsebkendőbe takart cseléd-könyvvvel. A cseléd-könyveket, illetőleg az azokba ragasztott fényképeket örvendezve mutatják egymásnak; mert most minden cseléd köteles lefényképeztetni magát 3 példányban, a miért fizet mindenik 4 frankot. A négy frankért kapnak aztán egy cseléd-könyvet, számmal és saját képpel ellátva; egy képet adnak a rendőrségnek és egy marad a cseléd-elhagyó hivatalban.

A primárián — város házában — alakítottak egy, csakis a cselédek ügyével foglalkozó hivatalt, hol a hely nélküli cselédek számára helyet, szolgálatot szereznek; szintugy a cselédtartó is itt jelentkezik, ha cselédre van szüksége.

Nem tudhatni még, vajjon ezáltal javulni fog-e a székely leányok ügye, vagy javulnak-e a leányok; mert soknak magaviselete nem a legdicsegetreméltóbb. Vannak többen olyanok, kik egy hónap alatt 3-4-szer is helyet változtatnak, hol a szabadsághányt, hol a gazdát, hol az asszonyt kifogásolván. Hanem jövőre ezen passziójukat meg fogják fizetni, mert valahányszor helyet akarnak változtatni, mindig jelentkezniök kell a nevezett hivatalban és mindig kell fizetniök egy és fél frankot. Hasonlóképen a cselédtartó gazda is mindig két frankot kell hogy fizessen, valahányszor új cselédre akar szert tenni. Ezelőtt öreg helyszerző nők kaptak ezen díjakat, de most tiltva van cselédet szerződtetni a nevezett intézet közvetítése nélkül.

Az intézet minden házhoz felhívást küldött, hogy a cselédekkel küldjék fel beiratkozás végett, mert jövőre csakis oly cseléd ellen vetethetik fel panasz, ki az intézet által lett elszegődötve, bármily kihágást követett is el az.

En részemről remélem, hogy ezután nem fog annyi magyar leány hely nélkül csavarogni, mert mihelyt egy ilyen találattik, azt a „Comisar“ ur azonnal viszi magával.

Maksay.

Tanügy.

Háromszékmegye kir. tanfelügyelője a következő rendeletet intézte valamennyi polgári, felső nép- és állami elemi iskolai gondnoksághoz, községi és felekezeti iskolaszékhöz, valamennyi községi elöljáróságához:

Az 1889—90. tanév megkezdése küszöbön lévén, felhívom, illetőleg felkérem czím figyelmét a tanév megkezdésére vonatkozó törvény és egyéb intézkedéseknek megfelelő eljárásra.

Nevezetesen szükséges, hogy a közs. elöljáróság az iskolaszékhöz egyetértőleg a polg. községek számára kiadott Utasítás 22. §-ának megfelelőleg a községi iskola tisztogatási s javítási munkálatait, a hiányzó tanszerek és taneszközök beszerzését még ezen hónap folyamán eszközölje; a mennyiben az iskola területén kut még nem lenne, annak ásátása, a meglévőnek pedig tisztogatása iránt intézkedjek; az iskolaudvarról mindenemű szemét kihordassék, az árnyéksék kitararítsassék, az iskolakert és faiskola bekerítettessék.

Bár a szorgalomidő kezdetének megállapítása az iskolafentartók hatáskörébe esik, mégis tekintettel megynék nagy részben gazdálkodó lakóinak és a népiszkolai nevelés-oktatásnak összeegyeztethető érdekére, tanácsosnak tartom a tanítás szept. 1-én megkezdését minden jellegű iskolának ismételten ajánlani, hogy így a tavaszi munka beálltával a 8 hónapos tankötelezettségnek a faluhelyeken már elég legyen téve, s a nagyobb gyermekek az iskolai rend megzavarása és a tanulás megszakítása nélkül segítségére lehessenek szüleiknek; ugyane célból az őszi betakarítás és a tavaszi vetés idején 1—1 heti szünetet tanácsos a gazdasági és tanítási érdekek kiegyenlítéseül adni falusi iskoláinkban. De megkezdendő a tanév szept. hó 1-én legalább az I. és II. osztályos tanulókkal, hogy ezek a bevezető szokatásban és oktatásban annál alaposabban részesíthetők legyenek. Minden esetben betartandó a községek részére kiadott mag. min. Utasításoknak 1. §-a, mely szerint a tanév kezdete 2 héttel annak megkezdése előtt a helyi viszonyoknak megfelelő legalkalmasabb módon az elöljáróság által kihirdetendő s ugyanakkor az 1868. népokt. t.1—6. §-ai felolvasandók és megmagyarázandók, különös tekintettel a tek. közg. bizottságnak mult évi 1236. számú Utasítására az iskolamulasztásokat illetőleg, a mely Utasítás rendelkezéseinek szigorú ellenőrzésére a járási főszolgabíró urak külön is felhívtattak a tek. közg. bizottság által. Ugyancsak foganatosítandó a községi iskoláknál az 1868. népokt. törv. 32. §-a, mely szerint köteles a község a szükséges iskolai könyveket és tanszereket évenként előre beszerezni s a tanuló között a tanítók által számadás mellett kiosztani. Ezen utóbbi intézkedés az elöljáróság megkeresésére az iskolaszék által hajtható végre. Emlékeztetbe hozom az elöljáróságoknak a közg. bizotts. 1880. évi 860. számú körrendeletét is, mely szerint az 5% iskolai pótdó legkésőbb szept. hó 30-áig az iskola pénztárához beszolgáltatandó. — Szerezze be továbbá a különféle iskolai nyomtatványokat és a népokt. törv. értelmében szerkesztendő D) naplót. Mindezeknek megtörténtéről az elöljáróság jelentését, úgy a tényleg beiskolázottak jegyzékét, meg a más iskolákban tanulókról vezetett D) naplónak betérjesztését október 1-ig elvárom.

Mint hogy pedig a pontos iskolalátogatás és a kellő tanszerek és taneszközök mellett a nevelés-oktatás sikerét a viszonyoknak megfelelően megállapított tanterv és a czelszerűen megválasztott és felszolgált tananyag biztosítja legjobban: mult évi 2112. számú intézvénymet mindenben fenntartom, mégis azzal, hogy a mult tanévi munkálatakra tett megjegyzéseim a jövő tanév munkálatainál figyelembe véssenek. Megjegyzem még, hogy a mult tanévben — tekintettel a kezdetre — kevésbé sikerült munkálataim az megelégedtem, azokat a mult tanévre jóvá is hagytam, de a jövő tanévi dolgozatok megírásánál a modern pedagógia elveit következetesebben veszem irányadónak; különösen pedig figyelemmel leszek arra, hogy a foglalkoztatás és kézügyességi tanításmód tárgyában mult évi 2334. számú kérdőívben az illető tanító által megahagyott foglalkozások mily módon és mily mérvben lesznek a tanterv keretében beszöve és érvényesítve. A részletes tanterv, annak hónapokra való felosztása, a módszeres eljárás ismertetése, az óra-rendek és tankönyv-jegyzék — tekintettel a magas miniszterium által a tankönyvek tárgyában kiadott s a „Néptanítók Lapja“-ban közzétett rendeltetése és jegyzékére — 2—2 példányban, végre az ismételt tanköteleseknek megtanítani tervezett tananyagnak feltüntetése és óra-rendje (a fel. iskolák részéről csupán az óra-rendek és a tankönyvjegyzék) f. évi szeptember hó 10-ig az elsőfoku iskolahatóság által hozzám betérjesztendők.

Hasonló módon érvényben marad f. évi 2682. számú intézvénym az iskola beléletéről minden hónap 8-áig hozzám betérjesztendő iskola-beléleti kimutatásokat illetőleg; mégis azzal, hogy minden hónapról szóló kimutatásban legyen feltüntetve: hány fiú és leány ismételt tanköteles van összesen

s ezekből hány fiú és leány ismételt látogatta az iskolát, mily eredménnyel, mely napokon és hány órában hetenkint? Végre figyelmébe ajánlom a t. gondnokságoknak és iskolaszékeknek, hogy a gondnokságok részére kiadott min. Utasítás 49. §-ának és a közs. iskolaszékek számára kiadott min. Utasítás 59. §-ának megfelelő „Iskolai értesítők“ kiadását, hogy így a szülőik gyermekeik iskolai magaviseletéről és tanulási előhaladásukról vagy hanyagságukról tudomást szerzhessenek. Ezen intézkedésnek, a helyi viszonyokhoz alkalmazott módon, végrehajtását a t. gondnokságok és iskolaszékekre bízom s elismeréssel leszek minden oly törekvés iránt, mely ezen irányban tudomásomra jut.

Midőn ezekben a közs. elöljáróságok, gondnokságok és iskolaszékek teendőit a tanév megkezdése alkalmából összefoglaltam, reményemnek adok kifejezést, hogy ezen teendőiket a legnagyobb buzgóssággal fogják végrehajtani, ez által is hozzájárulni kívánván megyénk népoktatási ügyének emeléséhez.

Ezen körlevelemet megküldöm a t. felekezeti iskolaszékeknek is egyrészt, hogy a törvény szerinti általánosan kötelező rendelkezéseket fogantossák, másrészt, hogy a népoktatásnak az állami és községi iskolákban irányítására szolgáló intézkedéseimmel megismerkedvén, azokat autonóm rendelkezéseiknél a népiszkolai oktatás és közigazgatás egyöntetűsége érdekében figyelembe vehessék.

Különlélek.

— Királyunk születési napját ritka fényvel ünnepelte meg Kézdi-Vásárhely város közönsége. Szombaton a város ki volt világítva s a fényárban ezernyi tömeg hullámzott, gyönyörködve a fel-fel szálló röppentyűkben, melyeket egy névapozó ház állványáról eregettek felfelé. Vasárnap nagy-szerű istenitisztelet volt a kantai róm. kath. templomban, melyen a város területén székelő összes hatóságok, a városi ipartársulatok, intézetek és egyesületek testületileg vettek részt. Különösen fényes volt az ünnepségnek a gyakorlaton itt levő nagy számú honvédség, melyből körülbelül 200 főnyi csapat vonult ki diszben. Az istenitiszteletet Csiby Tamás gelenczei r. k. lelkész végezte nagy segédlettel. A templomi czermónia elvégezve a hatóságok a piacra vonultak a tüzoltói zenekar indulója mellett s az összegyűlt nagy közönség egy minálunk régen nem látott katonai díszszemle látványosságában gyönyörködhetett. A fényes és nagyszámú tisztikar, a diszben levő legénység szabatos felvonulása valóban pompás látványt nyújtott. Ennek bevégeztével az ünnepelő közönség az ev. ref. templomba vonult.

— Szent István király napját is megünnepelték Kézdi-Vásárhelyen. Kedden délelőtt a hatóságok testületileg jelentek meg a kantai r. kath. templomban, hol az istenitiszteletet Ribianczy Guidó minorita lelkész végezte.

— Hankó Iván telekkönyvvezető, a kézdivásárhelyi kir. törvényszék egyik legszorgalmasabb hivatalnok, általánosan tisztelt és szeretett tisztviselő, folyó hó 19-én meghalt. A kézdivásárhelyi kir. törvényszék tisztviselői meghatóan adtak kifejezést az elhunyt iránt érzett őszinte szeretetüknek. Folyó hó 21-én délelőtt megjelent a halottas háznál a törvényszék személyzete és Sándor Kálmán bíró, helyettes elnök megható beszéd kíséretében pompás koszorút helyezett ravatalára. A temetés f. hó 21-én délután ment végbe nagy részvét mellett. Az elhunyt családja következő gyászjelentést adott ki:

„Alattitark a legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy kézdivásárhelyi Hankó Iván kézdivásárhelyi kir. törvényszéki segéd-telekkönyvvezető a jelen évi augusztus hó 19-én éjféli 12 órakor szív-szüélhűdés következtében életének 37-ik s boldog házasságának 14-ik évében súlyos szenvedés után elhunyt. A boldogultnak hiült tetemei az ez évi augusztus 21-én délután 5 órakor fognak a helybeli ev. ref. temetőbe rövid egyházi szertartás után az anyaföld kebelébe elhelyeztetni, melyre az elhunytnak minden jó barátjai és ismerői szomoruan meghívhatnak. Kézdi-Vásárhelyt, 1889. augusztus 20-án. Özv. Hankó Ivánné sz. Csont Katalin, mint neje. Özv. Hankó Dánielné sz. Geréb Karolina, mint anyja. Özv. Hankó Lászlóné sz. Kovács Lotti, Zayzon Lázárné sz. Hankó Luiza, mint testvérei. Csoboth Miklósné sz. Hankó Gizella, mint unokatestvére. Hankó Rebeka, mint nagynénje. Néhai özv. Pap Józsiásné sz. Hankó Rákhel gyermekei: Pap Józsiás, Pap Vilma, Pap Adolf, Pap Mihály, mint unokatestvérei. Zayzon Lázár és Csoboth Miklós, mint sógorai.“

— Révay Lajos sepsiszentgyörgyi ref. pap e hó 16-án hosszas szenvedés után meghalt. A közbecsülésben állott derék pap a humanus ügyek kiváló harcosa volt. Mint pap, a legelső szónokok közé tartozott, s mint a közügyek embere, a „Mikótanoda“ kibővítésében is sokat fáradozott; ezen kívül az irodalom terén is szép munkásságot fejtett ki. Temetése vasárnap ment végbe óriási részvét mellett.

— Ő Felsőge születésnapját fényesen ünnepelte meg Maros-Vásárhely város közönsége is. A város szombaton este fényárban uszott. A tüzoltói zenekar takarodót fújt és úgy járta be a várost; a városház előtt három darabot játszott. A házakon háromszíniu lobogók díszeltek. Másnap az istenitiszteleten jelen voltak az összes hivatalok személyzetei. A piacon a szokásos dísz-sortúzelés most is megtörtént, de csak a honvédség részéről; a közös hadseregéből egyetlen embert sem lehetett látni.

— A brassói magyar dalárda kedden érkezett haza a szegedi országos dalversenyéről. A dalárda dicsőösen járta meg Szegedet: két díjat nyert. A jury neki ítélte oda a IV. díjat s ugyan nekik adta a Rózsavölgyi-cég is.

— Miklósy szintársulata folyó hó 17-én érkezett Maros-Vásárhelyre és ugyanakkor előadásait az „Apolló“ helyiségében „Clemenceau“ cz. társadalmi színművel meg is kezdette nagyon csekély számú közönség jelenlétében. Felváltva Szász-Régenben is fog előadásokat tartani.

— Kettős gyilkosság Maros-Vásárhelyt. Maros-Vásárhelyről írják lapunknak: Borzasztó gyilkosság híre futott szét vasárnap (aug. 18.) M.-Vásárhelyt. A kövecses-utczában a 40. sz. házban a szomszédok két nőt találtak vértükben fekvő. A gyilkosság egyik áldozata Dietrich Karolyné, kinek a vakszemén erős ütés nyoma látható és a nyaka el van metszve. A másik — fiatalabb — nőnek neve ismeretlen; ennek fején több erős ütési seb látható és testén kínzasi nyomok; hasa fel van metszve, nyaka pedig annyira el van vágva, hogy csak két helyen tartja a törzshöz egy kis gyenge bőr. Mint az orvos-rendőri vizsgálat kiderítette, a borzasztó tettet még pénteken éjjel követték el. Mind a kettőt beszállították a kórházba. Még aznap megindították a vizsgálatot és kiszálltak a tett színhelyére: a törvényszék részéről Szöcs Ákos törvényszéki bíró, Gyárfás László kir. ügyész és Vitchik Károly jegyző; a rendőrség részéről Oroszlán István városi tanácsos és helyettes rendőrkapitány; a csendőrség részéről Izeukov csendőr őrmester. A tettes ismeretlen. (B. P.)

— A Maros-Vásárhelyt szept. 1-én megnyitandó iparkiallításra nagyban készülnek az ottani iparosok. Eddig 45 iparág képviselőiben 168 jelentkezés történt.

— Bolgár szállítás. A brassói kereskedelmi és ipar-kamara a Szófiában székelő cs. és kir. főügy-nökség részéről hivatalosan értesített, miszerint a bolgár hadügyminiszterium 500—600 lovassági és tüzérségi orosz vagy magyar fajú lovat keres és erre vonatkozó ajánlatokat f. évi augusztus 27-dikéig átvessz. A feltételi fizetek a hadügyminiszteriumban betekintheők.

— A „Mátyás Diák“ pályadíjai. A „Mátyás Diák“ szerkesztősége, vezéreltetve ama czél által, hogy olvasóinak minél több jó, mulattató dolgot adjon, 10 darab tizfrankos aranyból álló pályadíjat tűz ki, a melyre nézve a következőket teszi közzé: Kíván a „Mátyás Diák“ keretébe illő élelapi alakot, a társadalmi vagy a politikai életből merítve. Szükséges, hogy létező társadalmi vagy politikai kinövés, félszűséget tüntessen fel és ezt saját gondolatainak, terveinek vagy élményeinek elmondásával tegye oly módon, hogy a kinövés, félszűség erőteljesen kidomborodjék s az alak mulattató legyen. A pályamű versben és prózában egyaránt írható, de kívánatos, hogy irálva sajátos, a rendes irodalmi nyelvtől elütő legyen. Terjedelme 80 nyomtatott sornál több nem lehet. A pályadíjnyertes alak rajzát a szerkesztőség a lap saját rajzolója által készítteti ugyan el, de ez nem zárja ki, hogy a pályaműhöz a pályázó alakrajza is csatoltassék. A jutalmazott alak a „Mátyás Diák“ tulajdonává válik s annak hasábjain jelen meg. A pályadíjnyertes köteles azt a lapban tovább is fenntartani, a miért rendes írói tiszteletdíjban részesül. A pályaművek közül az első helyen kitüntetett öt darab arannyal, a második helyen kitüntetett három darab arannyal, a harmadik helyen pedig két darab arannyal jutalmaztatik. A pályázat határideje 1889. szeptember 15., a meddig a jelígis levelekkel ellátott pályaművek a szerkesztőségbe küldendők be. A pályázat eredménye a „Mátyás Diák“ október 3-ikán megjelenő számában fog közöltetni.

— A nép szájlíve. Eddig a kevésbé lehetséges családapa — ha saját és fogaítápolni akarta — kénytelen volt minden oly szájlíveknél nevezett mixturával beérni, mely olcsó volt. Az ize „megjárta“ és ugy látszott, „mint ha valamit használt volna is“. De mily következményeket vont az ily szerek

állandó használata később maga után, arról sokat mesélhetnének azok, a kik az ily „olcsó” szereket hosszabb ideig használták. Hogy a kevésbé tehetősek is képesek legyenek egy kitűnő szájvíz birtokába jutni, elhatározta dr. Popp J. G. udvari fogorvos, hogy 40 év óta az egész világban elterjedt Anatherin-szájvizének 1 frtos és 1 frt 40 kros palackjai az árnak megfelelő nagyobb mennyiséget tartalmaznak. Fogpasztája (35 kr), Anatherin-fogpasztája (1 frt 22 kr) és fogpora (63 kr) oly elismert különlegességek, melyekhez más ily szer nem hasonlítható. — E szereket kaphatók K. Vásárhelyen: Kovács Ferencz gyógyszerésznél, Fejér L. fia és Wertán-testvérek kereskedésében.

RÖVID HIREK.

Praktikus módot talált fel a szerb pénzügyminiszter az adófizetésre nézve. Tekintettel a sok adóhátrálókra s a lakosság pénztelenségére, elrendelte, hogy a nép terményekben is fizethesse adóját. Az így befolyó terményeket aztán a katonai élelmezési raktárba szállítják. — **A topliczai erdőégés** a környék lakosságának erőfeszítése s az esőzések következtében végre megszűnt. A tűzvész hetven holdnyi területet pusztított el. — **Epileptikus** leányok számára nyit nevelő és ápoló intézetet a b. pesti német protestáns egyház. — **Gróf Moltkét**, a híres német hadvezért, Ferencz József király abban a kitüntetésben részesítette, hogy egy gyalogezredet adományozott neki. A hadsereg 280 éves fennállása óta gróf Moltké az ötödik külföldi hadvezér, a ki efféle kitüntetéssel dicsekedhetik. — **Különös szerencsétlenséget** jelentenek Berlinből. Nagy vihar volt a napokban s a villám lecsapott a 2. gárda-dzsidásezred egy csapatába, mely gyakorlattól volt visszatérőben. Valamennyi lovas lovával együtt a földre rogyott. A legtöbb baj nélkül talpra állt, de egy tizedest és egy lovat megölt a villám. — **Berlinben** egy kötéláncosnő a kifeszített kötélről 60 lábnyi magasból lezuhant a biztonsági hálóra, s miután az gyöngye volt, a földre esett. A szerencsétlen nő állapota aggasztó. — **Furcsa ajándék.** Menelik soai király 61 rendkívüli nagy elefántagyart küldött ajándékkul az olasz királynak. — **Füstnélküli robbanó puskaporról** tettek próbát Berlinben közelebből, királyunk ott időzése alkalmával. Az új puskapor nagyon célszerűnek ígérkezik. — **Légrobbanás** volt e hó 17-én a resiczai bányában és négy bányász súlyosan, 8 könnyebben sérült meg. — **Kevés a leány** Takoma amerikai városban, s most a város polgármestere felhívja mindazon leányokat, kik férjhez menni

akarnak, hogy utazzanak Takoma városába, hol tárt karokkal fogadják. — **Nagy viharok** jártak a mult héten Svájcban. Egy fiatal házaspárt kocsizás alatt ért el a vihar. A villám a kocsiba ütött és megölte a fiatal asszonyt férje oldala mellett. — **Nagy-Szeben** környékén érdekes kísérleteket tettek hadi táviró használatával. A jeleket petroleumos fáklyákkal adták. A kísérletek jól sikerültek. — **Theatrofon** nevű gépezetet állítottak föl közelebből a várisi világiállítási területén. A ki valamelyik színház opera-előadását vagy hangversenyét meg akarja hallani, félfrankot dob a teatrofon nyílásába s öt percig élvezheti a zenét. — **Papiros-patkót** talált fel Berlin közelében egy német.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Ifj. Dobay János.

Szám 2432.

Árverési hirdetés.

A Zabola községet illető **korosmárlási jog**, mely szeptember hó 29-én veszi kezdetét s az év végéig tart, a folyó 1889. évre haszonbérbe adandó lévén, felhivatnak mind azok, kik ezen jogot bérbe venni ohajtják, hogy a **folyó évi szeptember hó 1-én délelőtt 10 órára** a község házához kitűzött árverésen megjelenni sziveskedjenek.

Kikiáltási ár 300 frt, melynek 10%-a bánatpénzül leteendő lesz.

Zárt ajánlatok kellően felszerelve a nyílt árverezés előtt elfogadtatnak.

Feltételek a község házában hivatalos órák alatt bár mikor betekintheők.

Kovácsnán, 1889. augusztus hó 15-én.

Hollaky Attila,
főszolgabíró.

Sz. 9765—1889

Hirdetés.

A vármegye törvényhatósági bizottsága legtöbb adót fizető tagjainak az 1890-ik évre összeállítandó névjegyzékének alapját képező adókimutatások a sepsiszentgyörgyi és kézd-

vásárhelyi kir. adóhivataloktól beérkezvén, azok az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a 3-ik bekezdése értelmében a főjegyzői irodában a hivatalos órák alatt **folyó hó 25-ig** bezárólag bárki által betekintheők.

S. Szentgyörgyön, 1889. aug. 14-én.

Br. Apor Gábor,
alispán.

Sz. 2438—1889.

Hirdetés.

Alattirt Kézdí Vásárhely város tanácsa nevében a tanács 199. számú határozata alapján közhírré teszi, hogy Kézdí Vásárhely város 1890-ik évi előleges költségvetési előirányzata a főjegyzői irodában mai naptól számítva 15 napra közszemlére kitétetett Mi azon hozzáadással tétetik közhírré, hogy az, az 1886. évi XXII. t.-cz. 125. §-a értelmében, érdekeltek által megtekintheők.

K. Vásárhelyt, 1889. évi aug. 16-án.

Bartók Károly,
polgármester.

BOR-ÁRULÁS

nagyban és kicsinyben

100 literen felüli mennyiségben.

Vízhez való jó asztali bor 12—14 frt.

Medgyesi ó-bor 22 „

1882-beli fehér bor 26 „

Villányi vörös bor 34 „

1885-beli finom muskotály 45 „

Literes üvegekben is a fenti borok a legjutányosabb árért árultnak

Papp Ferencznél.

Brassó,

6—10

nagy-utca 504. ház-szám.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1889. augusztus hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1889. augusztus hó 1-től.

Á l l o m á s o k				Á l l o m á s o k			
	Vegyes vonat	Személyvonat	Gyorsvonat		Vegyes vonat	Személyvonat	Gyorsvonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érk. ind.)	12.12	
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)				11.24	11.39	
Botfalva	4.54	7.07		Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	1.13	1.27
Földvár	5.20	7.28			(érk. ind.)	1.51	1.47
Mogyorós	5.37	7.44		Nagy-Enyed	(érk. ind.)	2.18	2.08
Apáca	5.57	7.58		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	(érk. ind.)	3.04	2.43
Köpecz	6.15	8.00			(érk. ind.)	3.14	2.53
Agostonfalva	6.35	8.30		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	3.51	3.24
Alsó-Rákos	6.43	8.36			(érk. ind.)	4.01	3.26
Homoród	7.02	8.52		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	5.56	5.08
Kacsa	7.31	9.12			(érk. ind.)	6.45	6.37
Erked	7.51	9.25		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	11.04	11.04
Bene	8.14	9.45			(érk. ind.)	11.19	11.19
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	8.38	10.00		Budapest	(érk. ind.)	6.30	7.40
	9.09	10.24					1.55
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	9.33	10.39				
Medgyes	(érk. ind.)	9.43	10.46				
		11.04	11.47				

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délután 1 óra 55 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva	indul reggel 6.45	Székely-Udvarhely	indul este 6.00
Székely-Keresztur	7.28	Bögöz	6.33
Nagy-Galambfalva	8.18	Nagy-Galambfalva	7.09
Bögöz	8.40	Székely-Keresztur	7.46
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 9.12	Héjasfalva	érkezik este 8.18

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdí-Vásárhelyt.